

**Od rycerza
do Sarmaty.
Obyczaje
staropolskie.**

**ZORGANIZOWANA AKTYWNOŚĆ
W ŚRODOWISKU
18.02.2021**

Kim byli rycerze?

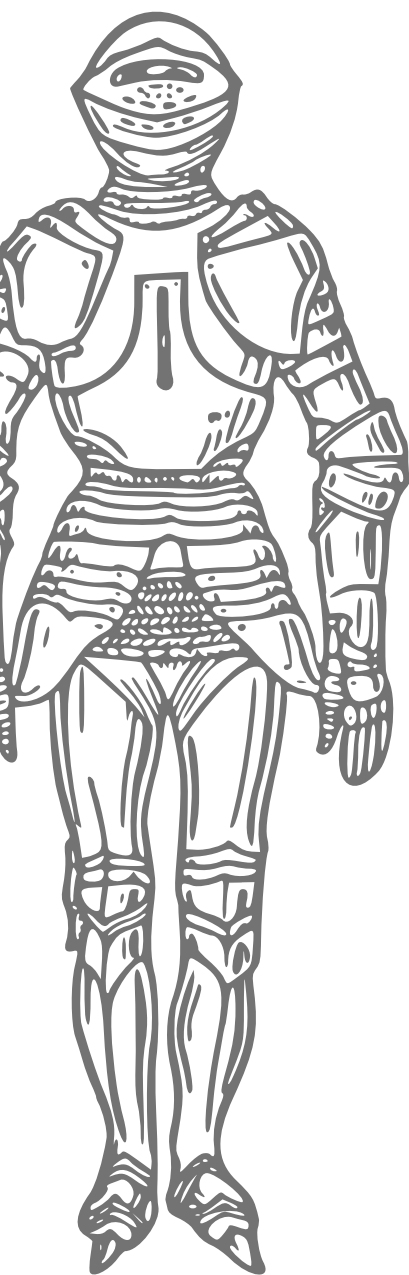
Rycerz był wojownikiem. Często walczył mieczem, stąd czasem nazywa się rycerzy ludźmi miecza. Najważniejszym zadaniem rycerza była walka w dobrej sprawie. Musiał więc bronić swojego króla lub księcia, któremu ślubował wierność. W razie zagrożenia kraju rycerze mieli obowiązek stawić się na rozkaz władcy, by stanąć do walki z wrogiem. Za słuszną sprawę uznawano też walkę chrześcijańskich rycerzy z niewiernymi. Od rycerzy wymagano sprawnego posługiwania się bronią i waleczności, ponieważ od ich umiejętności zależał wynik bitwy.

Najsłynniejszym polskim rycerzem był Zawisza Czarny. Jesteście ciekaw, kim był i dlaczego jest taki sławny? Zapraszam do obejrzenia filmu:

<https://www.youtube.com/watch?v=D6Cys1DiDkA>

Cechy rycerza

Rycerze pochodzili najczęściej z bogatych rodziny, które posiadały tytuły, majątki, przywileje. Jednak to za mało, aby móc nim zostać. Poza wstawieniem się w boju, czyli w walce, rycerze musieli (albo przynajmniej powinni) posiadać następujące cechy:

- pobożność – w obronie wiary lub by ją krzewić, rycerz walczy i odda życie, na modły i msze przeznacza dużą część dnia;
- wierność – Bogu, swojemu władcy i damie swego serca;
- honor – honor rycerski ceni ponad wszystko, hańby nie przeżyje bez zemsty (dlatego często się pojedyнкуje);
- odwaga i waleczność,
- dąży do mistrzostwa w swoim rzemiośle (perfekcja w walce);
- szlachetność,
- prawdomówność,
- prawość w miłości i przyjaźni.

Więcej informacji o rycerzach, w tym różne zadania do wykonania, znajdziecie na tej stronie internetowej:

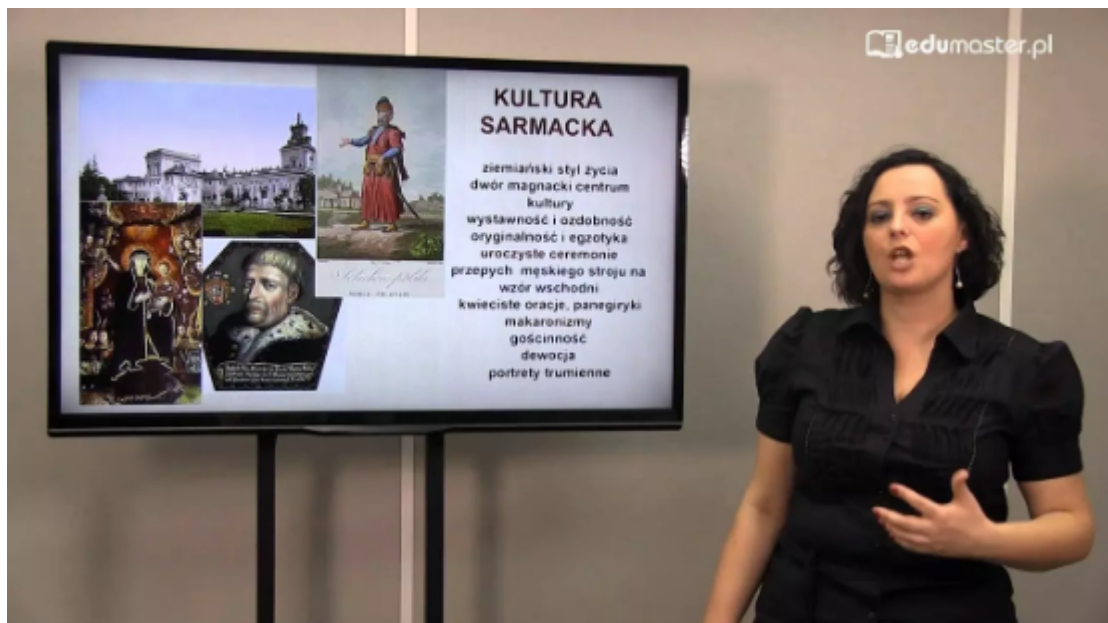
<https://epodreczniki.pl/a/ludzie-miecza---rycerze/DYf5hc4Ye>

Wystarczy kliknąć w link lub skopiować go do przeglądarki.

Sarmatyzm

Sarmatyzm to potoczna nazwa **kultury szlacheckiej XVII i XVIII wieku** oraz ideologia głosząca nadrzędność szlachty w polityce; ideologia sarmatyzmu opierała się na **przekonaniu, że szlachta wywodzi się od antycznego ludu walecznych Sarmatów**, i miała charakter konserwatywno-narodowy oraz była nacechowana nietolerancją wobec innych grup społeczno-politycznych, religijnych i kulturowych; w sarmatyzmie funkcjonowały dwa ideały: Polaka-rycerza oraz Sarmaty-rolnika; sarmacka myśl polityczna opierała się na przekonaniu o **doskonałości ustroju politycznego Rzeczypospolitej**, a zwłaszcza **złotej wolności szlacheckiej**, oraz o wyjątkowej roli Polski w dziejach Europy, polegającej na pełnieniu roli przedmurza chrześcijaństwa.

>>><https://www.youtube.com/watch?>

Sarmatyzm - kultura polskiej szlachty XVI i XVII wieku

Film z platformy edukacyjnej <https://edumaster.pl/> z publikacji pomocnej w przygotowaniach do matury z języka polskiego <https://edumaster.pl/szkola-ponadgimnazjalna/od-antyku-po-...>

 YouTube / Edumaster.pl / 7:02

Jak mieszkali Sarmaci?

>>><https://www.youtube.com/watch?v=pPI8n835xpA><<<

Co jedli Sarmaci?

>>><https://www.youtube.com/watch?v=wiu-KIP2Dq0><<<

Przeczytaj fragment tekstu "Pana Tadeusza" A. Mickiewicza,
opisujący staropolski posiłek.

*Jakoż po wszystkich izbach panował ruch wielki,
Roznoszono potrawy, sztuczce i butelki;
Mężczyźni, tak jak weszli, w swych zielonych strojach,
Z talerzami, z szklankami chodząc po pokojach,
Jedli, pili lub wsparci na okien uszakach,
Rozprawiali o flintach, chartach i szarakach;
Podkomorstwo i Sędzia przy stole, a w kątku
Panny szeptały z sobą; nie było porządku,
Jaki się przy obiadach i wieczerzach chowa.
Była to w staropolskim domu moda nowa;
Przy śniadaniach pan Sędzia, choć nierad, pozwalał
Na taki nieporządek, lecz go nie pochwalał.*

O jakim posiłku jest mowa?

Co się wtedy działo?

Co mogli jeść i pić bohaterowie?

Zaznacz wszystkie niezrozumiałe słowa i spróbuj odgadnąć (lub
poszukaj w internecie informacji) co one oznaczają.

Jak wyglądała edukacja?

>>><https://www.youtube.com/watch?v=HT5w1CIk9SM><<<

Jak ubierali się Sarmaci?

>>><https://www.youtube.com/watch?v=K8XuYV-KFA><<<

Mając już wiedzę na temat wyglądu Sarmaty, wydrukuj ilustrację i uzupełnij stroje szlachcica i szlachcianki o szczegóły. Pokoloruj ilustrację, używając odpowiednich kolorów.

Jak walczyli Sarmaci?

>>><https://www.youtube.com/watch?v=JuDExDEbMJA><<<

Jak umierali Sarmaci?

>>>https://www.youtube.com/watch?v=ZY_i-LNhYeA&t=210s<<<

Wydrukuj tę stronę. Rozetnij kwadraty i ułóż z nich (tak jak puzzle) wizerunek husarza na koniu.

